

Tretja, predzadnja knjiga *Neapeljskega cikla* skrivnostne Elene Ferrante, italijanske pisateljice, ki se že dolga leta uspešno skriva za psevdonimom, velja med vsemi štirimi za najboljšo. Verjetno zato, ker je izmed vseh najbolj politična in provokativna, čeprav »žrtve« *ferrantemanije*

težko izberemo najljubši del – vsak namreč ponuja nekaj čisto svojega, prav noben pa ne jenja v tekoči pripovedi, izdelanem, a ne izumetničenem jeziku, in pisanem naboru likov, ki na vsakem koraku presenečajo. Zato je vsaka knjiga zase najbolj ključna glede tem, ki jih odpira. V prvi knjigi (

Genialna prijateljica

, Cankarjeva založba, 2016) smo spoznali čiste začetke prijateljstva med Eleno Greco in Lilo Cerullo, ki kot dekletci odraščata v revni neapeljski četrti. Poudarek je seveda na njunem odnosu, ki je že od začetka zelo iskren, a tudi tekmovalen, saj sta obe zelo sposobni in inteligentni, a izhajata iz okolja, ki izobrazbe ne ceni in spodbuja, zato se borita vsaka na svoj način. Druga knjiga (

O novem priimku

, Cankarjeva založba, 2017) ju spremlja med odraščanjem, ko se njune poti že začnejo razhajati, saj se Lila hitro poroči, Elena pa gre na univerzo in napiše knjigo, ki je precej uspešna. V pričujoči tretji knjigi z naslovom

O tistih, ki bežijo, in tistih, ki ostajajo

, pa spremljamo odrasli ženski, ki vztrajata vsaka pri svojem, čeprav sta njuni zgodbi nerazdružljivo prepleteni. Z njunim odraščanjem se skozi knjige spreminja tudi družbeno ozadje; na začetku so v fokusu predvsem sosedi, znanci, zelo majhen košček sveta, kjer pa se že kažejo hierarhične razlike, kasneje se s potovanji in spoznavanjem novih ljudi širijo tudi njuna obzorja in spoznanja, pa tudi dvomi, zdaj pa postane dogajanje politično, saj sta udeleženi v demonstracijah na fakulteti in v tovarni, upirata se družbenemu sistemu in ne pustita, da bi ju potlačil.

Elena se na začetku knjige preseli v Firence in kmalu se znajde na študentskih demonstracijah, kjer jo sredi vsega hrupa in gneče presune zelo mlada ženska z dojenčkom, ki se ne sklada z ustaljeno podobo materinstva. Kmalu preko svakinje Mariarose odkrije skupino študentk, ki se dobivajo in razpravljajo o položaju ženske v družbi, kar Eleni počasi odpira čisto nov svet. Ključno je, da ne glede na to, da ji je uspelo napisati uspešen in dobro prodajan roman, še vedno močno dvomi vase in v svoje sposobnosti – od okolja je že od nekdaj vajena popolne odsotnosti podpore in potrditve. Tu gre predvsem za subtilno prikazan t. i. sindrom vsiljivca (*impostor syndrome*

), ki ga še danes pogosteje občutijo ženske. Elena se namreč ob vsakem sogovorniku, ki se ji zdi bolj inteligenčen ali načitan od nje (čeprav se v resnici lahko le napihuje in izpostavlja), zapre vase, zmrzne in si poskuša zapomniti vse avtorje, ki jih sliši v pogovoru, da jih bo lahko kasneje naštudirala. Literatura in znanje sta njeni orožji, a vendar se ji nenehno zdi, da bi lahko naredila še več, prebrala še kaj, se naučila še česa. Njena samozavest je popolnoma skrhana, a do srečanja z ženskami v podobnem položaju ne pozna vzroka za to. Zgrožena ugotavlja, da imajo, čeprav so bile same ženske, »velike težave z razumevanjem, kaj je to ženska. Za vsako stvar, dejanje, misel, govor ali sanje se nam je nazadnje, ko smo jo temeljito preučile, zdelo, da ni naša.« Zelo pomembno za njeno rast je branje feminističnih avtoric s Carlo Lonzi na čelu, saj ji da nova orodja za razmišljanje o sebi kot ženski v moškem svetu, sprevidi, »kaj pomeni spreminjati svojo glavo v moško, da bi bila sprejemljiva za kulturo moških: to sem že dolgo počela«. Skozi Elenino rast se tako Ferrante zelo nepretenciozno loteva težkih in kompleksnih tematik.

Prav tako kompleksni so njeni liki, ki so polni »napak« in nasploh realistični. Čeprav je stranskih in glavnih likov ogromno (na začetku vsake knjige nam je v pomoč kar njihov seznam s kratkimi opisi), se razvijajo, spreminjajo, vplivajo eden na drugega. V ospredju je seveda odnos Lile in Elene, ki postaja iz poglavja v poglavje bolj fascinanten. Čeprav je Lila tista, ki se ni izobrazila, ki ni izkoristila svojega potenciala in *ki je ostala*, se Elena nenehno primerja z njo, imenuje jo celo za ogledalo svoje nesposobnosti in priznava, da je hotela »postati nekdo samo zato [...], ker sem se bala, da bo Lila postala nekdo, jaz pa bom zaostala.« Vedno bolj se oddaljujeta, kar opažata tudi sami, in njuni telefonski pogovori so polni konfliktov, vseeno pa ob Lilinem poslabšanju zdravstvenega stanja Elena brezpogojno skrbi zanjo. Njun odnos se ravno v tej knjigi najbolj zaplete. Čeprav gre za pristno in ljubečo vez, gojita ogromno travm in zamer, se prerekata ... In ravno to loči

Neapeljski cikel od

druge povprečne »prijateljske« literature – drugje so fiktivni odnosi idealizirani, opevani, vedno približno enaki, zamrznjeni v času, pri *genialnih prijateljicah*

pa se vse iskri od ljubezni in jeze, od vsega, kar bi lahko preživeli skupaj, a nista, saj po Elenino žalostno ostajata samotni ženski glavi, kot priznava v presunljivih vrsticah proti koncu knjige. Kako se bo njuna zgodba razpletla, bo v slovenščini jasno poleti, v tem času, ko oskarjevske nominacije spet ni prejela niti ena režiserka, pa je spodbudno videti prijateljici, čeprav fiktivni, ki se vztrajno vzpenjata po lestvicah najbolj prodajanih knjig – in to z dobrimi razlogi.

Informacije o knjigi so dostopne na spletni [strani](#) .

Avtorica: Veronika Šoster

{fshare id=3514}